

(Данас, 11.12.2009)

Србија није централно питање за Обаму. Председник САД жели да помогне европску и трансатлантску интеграцију Србије. Њему се вероватно допада ова Влада Србије, али неће дати ниједну концесију што се тиче Косова. Он је и сам рекао да, што се њега тиче, нема повратка назад – каже у разговору за *Данас* директор Никсоновог института и стручњак за Источну Европу и Русију Димитри Сајмс.

Саговорник *Данаса* подсећа да је Обама док је био сенатор, био председник поткомитета Комитета за спољне односе који се бавио Централном Европом и земљама бившег СССР-а.

- Ако судимо по овоме, он би требало да буде експерт за ово подручје, али током свог председавања он никада није организовао ниједну дискусију поткомитета о овим земљама. Када говоримо о Србији, он је учинио напредак, иако људи који су око њега и који су важни за ово питање нису сасвим наклоњени Србији. Особа која му даје савете је потпредседник Бајден а он нема неку посебну наклоност према Србији. Друга особа је секретар Хилари Клинтон и она се не разликује од потпредседника Бајдена. Следећа особа је Ричард Холбрук. Добра страна је да су ту секретар за одбрану Бил Гејтс и саветник за националну безбедност генерал Џонс. Генерал Џонс се бавио проблемима Косова и НАТО. Мој утисак је да он америчку политику према Косову није прихватио до краја, сматрајући да она није права.

Да ли председник Обама може помоћи поправци имиџа Србије у САД?

- Опростите што ћу бити отворен, али Србија нема никакав имиџ. Познато је да се Американци не баве детаљно спољним светом. Међу људима у америчким институцијама о Србији постоје две школе мишљења. Једна је да је Србија руски тројански коњ, и друга проистиче из чињенице да Србија није следила америчку политику деведесетих година. Симпатизери босанских муслимана били су тада веома делотворни приказујући да је оно што се дешава у Босни веома слично холокаусту и на тој основи мобилисали су веома моћну јеврејску заједницу у САД. Мислим да је то сада прошлост. Сада је најважније питање како се Србија уклапа у текуће америчке интересе. Гледајући на тај начин, не уочавам снажне антисрпске ставове унутар америчког естаблишмента.

Током посете Београду, потпредседник Бајден је рекао да САД неће тражити од Србије да постане члан НАТО и да призна Косово. Колико то доиста одговара стварној политици?

- Заслуга је Обамине администрације да она не тражи наметање америчких интереса другим народима и земљама, па ни Србији. То је сасвим у складу са општом позицијом администрације. Постоје, међутим, неке „црвене линије“ преко којих се не може. Једна је покушај да се користи војна сила да се поврати Косово или део Косова. Друга „црвена линија“ је агресивно мешање у гужву која постоји у Босни и наговештавање да би српска војска могла да буде умешана у то што се тамо догађа. Ја сам, међутим, сигуран да Србија не жели да пређе преко тих граница.

Недавно је у Београду боравио и руски председник Димитриј Медведев. Колико зближавање Србије с Русијом може да ремети односе са Америком?

- Председник Обама жели да руски председник Медведев буде добродошао у Вашингтону. Не мислим, стога, да би САД могле да имају примедбе да Медведев буде добродошао у Београду, када је већ добродошао у Вашингтону. Осим тога, САД не желе конфронтацију, него сарадњу са Русијом у питањима која су важна за амерички национални интерес. Због тога влада Србије неће бити критикована што је дочекала Медведева с поштовањем и саслушала његове ставове. Ја нисам поменуо питање гасовода у којем је претходна администрација била веома снажно против сваког руског мешања у ово питање и придруживање других земаља на руску страну. Ова администрација је много отворенија према руским ставовима. Она неће правити велике сметње за учешће Србије у „Јужном току“. Велику кризу у односима може само да произведе коришћењу силе. Нови сукоб у Босни био би велики проблем за Обаму, што важи и за Косово. САД су водећа држава која је залаже за косовску независности и њених присталица има доста у садашњој администрацији.

Шта Косово значи за Америку?

- Ја сам немам одговор. Са становишта америчког националног интереса, не видим да је то на било који начин у америчком интересу. То посебно важи за нас који смо упозоравали Бушову администрацију и предвиђали да ће оно што се дешава на Косову бити преседан за друге земље, за оно што се касније догодило у Јужној Осетији и Абхазији. Може да вас изненади, али бројни виши званичници администрације који су се

слагали с нама, а којима је било тешко да то изразе унутар администрације, слагали су се с нашим мишљењем. Већина Американаца није чула за Косово. За оне који се баве тиме, којима је то важно, то је део трансатлантске стратегије. Косово показује да су НАТО и САД нешто одлучили. Мање је важно да ли је та регионална одлука права, него ко ју је донео. Овде је у питању позиција америчке „меке силе“ и америчког кредибилитета.

Али, не може се рећи да је последних година, пре председника Обаме, амерички кредибилитет био посебно висок?

- Амерички кредибилитет у неким питањима и даље је веома висок. Ја сам амерички патриот са веома отвореним очима и отворен сам за проблеме које ствара Америка. Узмемо садашњу финансијску кризу за коју су великом делом одговорне Сједињене Државе. Али, управо САД могу да обезбеде глобално вођство за решење криза. Велики број влада које су веома критичне према Америци, од Москве до Пекинга, од Берлина до Ријада, долазе у САД и траже да САД нађу решење. Парадоксално је и да се долар опоравља и јача.

У Србији имате владу која је наклоњена председнику Обами. Он је новоизабрани председник који је окупиран домаћим проблемима и уз то са наслеђеним великим проблемима у Ираку где Америка добија рат, али не и мир; Авганистану који је најдужи рат у историји у који је укључена Америка; Иран и његов нуклеарни програм; Северна Кореја којој се упућује све више и више захтева, а којој нешто морате да дате заузврат; Кина која је у успону, традиционална Русија и „друг“ Чавез који прави све више проблема у Јужној Америци. Зашто Обама не би поздрављао сваку владу која му не прави проблеме? Српска влада није само у основи демократска влада и проатлантска, него је то влада која не прави проблеме. Он и његови саветници увек ће то да одобре и да поздраве.